

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षामध्ये अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देण्याकरिता संस्था/ शाळांची निवड करण्याबाबत.
अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक :- नानिशा-११२२/प्र.क्र.५५/का.१२
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा रोड,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक :- २९ सप्टेंबर, २०२२

वाचा :-

- १) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक शाआशा-२००८/प्र.क्र.८१/कार्या-१३, दिनांक २८.०८.२००९.
- २) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक नानिशा-२०१६/प्र.क्र.२८०/कार्या-१२, दिनांक २९.०५.२०१७.
- ३) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक नानिशा-२०१८/प्र.क्र.२१/कार्या-१२, दिनांक १८.०५.२०१८
- ४) आदिवासी विकास विभाग, शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक नानिशा-२०१८/ प्र.क्र.२१/ कार्या-१२, दिनांक ०९.०६.२०१८.
- ५) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास ठाणे यांचे क्र.नानिशा-२०२२/ प्र.क्र.१/ का.७(७)/ २५३९, दि.१७.०६.२०२२ चे पत्र.
- ६) आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक यांचे क्र.नानिशा-२०२२/प्र.क्र.०१/का.६(६), दि.२९.०६.२०२२ चे पत्र.
- ७) शासन पत्र क्रमांक नानिशा-०१२२/प्र.क्र.५५/कार्या-१२, दिनांक ०८ सप्टेंबर, २०२२ अन्वये निर्गमित सचिवस्तरीय समितीच्या बैठकीचे इतिवृत्त.
- ८) आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक नानिशा-११२२/प्र.क्र.५५/कार्या-१२, दिनांक १६.०९.२०२२

प्रस्तावना:-

अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शहरातील इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित निवासी शाळांमध्ये शिक्षण देण्याबाबतची योजना संदर्भ क्रमांक १ येथील दि. २८.०८.२००९ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये राज्यात राबविण्यात येत आहे. तसेच सदर योजनेंतर्गत निवड करण्यात आलेल्या नामांकित शाळांमध्ये शिक्षण घेत असलेल्या इतर विद्यार्थ्यांसमवेत योजनेंतर्गत प्रवेशित अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती अधिक चांगली होण्याच्या दृष्टीने सन २०१७-१८ या शैक्षणिक वर्षापासून इयत्ता १ ली व इयत्ता २ री या सुरुवातीच्या टप्प्यामध्ये प्रवेश देण्याबाबत संदर्भ क्रमांक २ येथील दि. २९.५.२०१७ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आलेली आहे. सदर योजना अंमलबजावणीमध्ये सुसूत्रता आणण्याकरिता शाळेमध्ये उपलब्ध शैक्षणिक व निवासी सोयी सुविधा आणि त्याच्या दर्जानुसार गुणांकन निश्चित करून प्राप्त

गुणांकनानुसार शाळांची निवड करणे व शाळांना द्यावयाचे शुल्क निर्धारित करण्याकरिता संदर्भ क्रमांक ३ येथील दि. १८.०५.२०१८ व संदर्भ क्रमांक ४ येथील दि.०९.०६.२०१८ रोजीच्या शासन शुद्धीपत्रकान्वये सुधारित धोरण ठरविण्यात आलेले आहे.

२. नामांकित योजने अंतर्गत संदर्भ क्र.५ व ६ येथील प्रस्तावाच्या अनुषंगाने चालू शैक्षणिक वर्ष सन २०२२-२३ करिता सदर योजनेअंतर्गत यापूर्वी निवड करण्यात आलेल्या जुन्या शाळांना संदर्भ क्र. ८ अन्वये एकूण १४८ शाळा कायम करण्या बाबत शासन स्तरावरून मान्यता देण्यात आलेली आहे. संदर्भ क्र. ७ अन्वये मान्यता कायम करण्यात आलेल्या १४८ शाळांपैकी ज्या शाळांमध्ये इयत्ता ११ वी व १२ वी पर्यंतचे वर्ग सुरु आहे त्या शाळांना या योजनेंतर्गत आवश्यकतेनुसार इयत्ता १ ली मध्ये एक तुकडी (३० विद्यार्थी) प्रवेशित करण्याबाबतचा निर्णय सचिवस्तरीय समितीच्या बैठकीमध्ये घेण्यात आलेला आहे.

३. नामांकित योजनेंतर्गत चालू शैक्षणिक वर्ष सन २०२२-२३ करिता अनुसूचित जमातीचे विद्यार्थी प्रवेशित करण्याच्या अनुषंगाने सदर योजनेंतर्गत यापूर्वी निवड करण्यात आलेल्या जुन्या शाळांमार्फत प्राप्त संमतीपत्र यास अनुसरून नामांकित योजनेंतर्गत संस्था/शाळांची निवड करणे व अशा शाळांमध्ये अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना प्रवेशित करण्यास मंजूरी देण्याबाबत शासन पुढीलप्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षाकरिता अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित शाळांमध्ये शिक्षण देणे या योजनेंतर्गत विहित निकष पूर्ण करित असलेल्या अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे यांच्या कार्यक्षेत्रातील खालीलप्रमाणे नमूद केलेल्या संस्था/शाळांची निवड करण्यास सदर शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच विहित अटी व शर्तीच्या अधिन राहून सदर शाळांमध्ये मंजूर करण्यात येत असलेल्या विद्यार्थी संख्येच्या मर्यादेत अनुसूचित जमातीचे विद्यार्थी प्रवेशित करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

२. ठाणे विभागातील योजनेंतर्गत यापूर्वी निवड करण्यात आलेल्या तसेच योजनेंतर्गत प्रचलित निकष पूर्ण करत असलेल्या खालील १६ जुन्या शाळांमध्ये सन २०२२-२३ करिता नवीन विद्यार्थी प्रवेशित करण्याबाबत निर्णय घेण्यात येत आहे. सदर शाळांची यादी खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	प्रकल्प कार्यालय	संस्थेचे नाव	शाळेचे नाव	विद्यार्थी संख्या
१	शहापूर	विश्वात्मक जंगली महाराज ट्रस्ट स्थानिक कमिटी, मोहिली, अघई, ता. शहापूर, जि. ठाणे	आत्मा मलिक इंटरनॅशनल स्कुल, अघई, ता. शहापूर, जि. ठाणे (एसएससी)	३०
२	जव्हार	विश्वात्मक जंगली महाराज ट्रस्ट, अंभई	आत्मा मलिक इंग्लिश मेडियम स्कुल, अंभई, ता. वाडा, जि. पालघर	३०
३	पेण	श्री ज्ञानेश्वर माऊली शिक्षण संस्था, आकुर्ली, सुकापुर, ता. पनवेल, जि. रायगड	सेंट अन्ड्रयुज इंटरनॅशनल स्कुल व ज्युनिअर कॉलेज, आकुर्ली, सुकापुर, ता. पनवेल, जि. रायगड	३०

४	पेण	कै. बाळाराम धर्मा पाटील एज्युकेशन सोसायटी	सुषमा पाटील विद्यालय व ज्युनिअर कॉलेज कामोठे, ता. पनवले, जि. रायगड	३०
५	घोडेगाव	समर्थ ज्ञानपीठ, वाघलवाडी, सोमेश्वरनगर, ता. बारामती, जि. पुणे	सह्याद्री पब्लिक स्कूल, वाघलवाडी, सोमेश्वरनगर, ता. बारामती, जि. पुणे	३०
६	पेण	लीला एज्युकेशन सोसायटी, शेलू	नम्रता आचार्य इंग्लिश मेडियम स्कूल, शेलू, ता. कर्जत, जि. रायगड	३०
७	घोडेगाव	माळशेज निकेतन मुंबई	मॉडर्न इंग्लिश स्कूल, वेल्हे, ता. जुन्नर, जि. पुणे	३०
८	घोडेगाव	ओम चैतन्य फाऊंडेशन	श्री. जे. आर गुंजाळ इंग्लिश मेडियम स्कूल, आळेफाटा, ता. जुन्नर, जि. पुणे	३०
९	सोलापूर	साई बहुउद्देशिय व समाजसेवी संस्था मोहोळ, ता. मोहोळ, जि. सोलापूर	लिटल बर्ड इंग्लिश मेडियम स्कूल मोहोळ, जि. सोलापूर	३०
१०	घोडेगाव	दत्तकला शिक्षण संस्था, स्वामी चिंचोली, ता. दौंड, जि. पुणे	दत्तकला इंटरनॅशनल स्कूल, चिंचोली, ता. दौंड, जि. पुणे (एस.एस.सी)	३०
११	सोलापूर	डॉ. के. डी. शेंडगे चॅरिटेबल ट्रस्ट	डॉ. के. डी. शेंडगे इंग्लिश मेडियम स्कूल, उमरगा, ता. उमरगा, जि. उस्मानाबाद	३०
१२	घोडेगाव	लोकसेवा प्रतिष्ठाण, पुणे	नेताजी सुभाषचंद्र बोस बॉईज मिलीटरी स्कूल, फुलगाव, पुणे	३०
१३	घोडेगाव	नॅशनल ॲकेडमी ट्रस्ट	नॅशनल पब्लिक स्कूल, पाचगणी, ता. महाबळेश्वर, जि. सातारा	३०
१४	घोडेगाव	बेलासे एज्युकेशन व चॅरिटेबल ट्रस्ट, पाचगणी	विझडम हायस्कूल व ज्युनिअर कॉलेज, पाचगणी, ता. महाबळेश्वर, जि. सातारा	३०
१५	घोडेगाव	डी. एस. शिक्षण संस्था, पाचगणी, खिगर, ता. महाबळेश्वर, जि. सातारा	ब्ल्युमिंगडेल स्कूल व ज्युनिअर कॉलेज, पाचगणी, ता. महाबळेश्वर, जि. सातारा	३०
१६	घोडेगाव	साईकृपा एज्युकेशन फाऊंडेशन ट्रस्ट, पाचगणी	शालोम प्रायमरी ॲन्ड सेकंडरी स्कूल, पाचगणी, ता. महाबळेश्वर, जि. सातारा	३०
एकूण प्रवेशित विद्यार्थी संख्या				४८०

३. नामांकित शाळेत प्रवेश देताना खालील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे :-

- I. संबंधित संस्था/शाळा मार्फत शासनाला सादर केलेल्या प्रस्तावात नमूद केल्याप्रमाणे सर्व सोयी सुविधा देण्यास तयार आहेत, याची संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांनी खातरजमा करावी व संस्थेसोबत तसा करारनामा करण्यात यावा.
- II. संस्था/शाळेमार्फत आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी वेगळी तुकडी/वर्ग करणे अपेक्षित नाही. शाळेमध्ये सुरु असलेल्या नियमित तुकडी/वर्गामध्येच इतर विद्यार्थ्यांसमवेत योजनेंतर्गत प्रवेशित अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना शिक्षण देणे बंधनकारक राहिल. आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी वेगळी तुकडी/वर्ग सुरु केल्याचे आढळल्यास सदर संस्थेवर गुन्हा नोंदविण्याची कारवाई करण्यात येईल व शाळेची मान्यता तात्काळ रद्द करण्यात येईल.
- III. संस्थांनी मुलींच्या वसतीगृहात महिला अधिकािका व केअरटेकर यांची नियुक्ती करणे बंधनकारक आहे. याची पूर्तता न आढळल्यास शाळेची मान्यता रद्द करण्यात येईल.
- IV. सदर योजनेंतर्गत शासनाने मान्यता दिलेल्या शाळांमध्येच आणि संबंधित शाळेकरिता मंजूर केलेल्या विद्यार्थी संख्येच्या मर्यादेतच अनुसूचित जमातीचे विद्यार्थी प्रवेशित करण्याबाबत अपर आयुक्त, आदिवासी विकास व प्रकल्प अधिकारी यांनी दक्षता घ्यावी.
- V. योजनेच्या मूळ तरतूदीनुसार कुटूंबाचे वार्षिक उत्पन्न रु. १.०० लाख एवढ्या कमाल मर्यादेत असणाऱ्या पाल्यांनाच सदर योजनेचा लाभ देण्यात यावा.
- VI. प्रकल्प अधिकारी यांनी विद्यार्थी प्रवेशित करताना जवळच्या शाळेमध्ये तसेच संबंधित प्रकल्पातील निवड करण्यात आलेल्या शाळांना प्राधान्य देऊन विद्यार्थी प्रवेशाची प्रक्रिया तात्काळ पूर्ण करावी.
- VII. एखाद्या प्रकल्प कार्यक्षेत्रातील निवड करण्यात आलेल्या शाळा व त्यामध्ये मंजूर विद्यार्थी संख्या यापेक्षा योजनेंतर्गत प्रवेशाकरीता प्राप्त अर्जांची संख्या जास्त असल्यास प्रकल्प अधिकारी यांनी विद्यार्थ्यांची निवड ड्रॉ पद्धतीने करून निवड यादी जाहीर करावी. तसेच निवड न झालेल्या विद्यार्थ्यांची यादी प्रसिध्द करावी. प्रकल्पामधील निवड करण्यात आलेल्या शाळेमध्ये विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात यावा.
- VIII. सदर योजनेंतर्गत निवड करण्यात आलेल्या नामांकित शाळांच्या संस्थाचालक/मुख्याध्यापक यांच्या समवेत अपर आयुक्त यांनी शैक्षणिक वर्षाच्या प्रथम व द्वितीय सत्रामध्ये बैठक घेऊन प्रवेशित विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक प्रगती व त्यांना पुरविण्यात येणाऱ्या सुविधांबाबत आढावा घ्यावा.
- IX. नामांकित योजनेंतर्गत शाळेची निवड झाल्यानंतर पहिल्या सत्रात दोन वेळा, तसेच द्वितीय सत्रात दोन वेळा संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांनी अचानक नामांकित शाळांना व्यक्तीशः भेट देऊन सदर शाळेमधील सौदार्हपूर्ण वातावरण, विद्यार्थ्यांवर अत्याचार, त्यांना देण्यात येणाऱ्या सुविधा, औषधोपचार, शैक्षणिक दर्जा, पोषण इत्यादी सर्व बाबींबाबतचा अहवाल अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, आयुक्त, आदिवासी विकास यांच्यामार्फत शासनास सादर करावा.
- X. आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक शाआशा-२००८/प्र.क्र.८१/का-१३, दिनांक २८.०८.२००९ आणि आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय क्रमांक नानिशा-२०१८/प्र.क्र.२१/का-१२, दिनांक १८.०५.२०१८ मधील विहित तरतुदींचे काटेकोरपणे पालन करावे. सदर तरतुदींचे पालन न करणाऱ्या शाळांची मान्यता रद्द करण्यात येईल.

- XI. नवीन विद्यार्थ्यांना इयत्ता १ ली मध्ये प्रवेश देण्याबाबत कार्यवाही करण्यात यावी.
- XII. नामांकित योजनेतर्गत मंजूर करण्यात आलेल्या नामांकित शाळेमध्ये विद्यार्थी प्रवेशित करताना ज्या इयत्तेत विद्यार्थी प्रवेशित करावयाचे आहेत, अशा इयत्तेत संबंधित शाळेमध्ये नामांकित योजनेव्यतिरिक्त प्रवेशित इतर विद्यार्थी (Non-Namankit Students) संख्येच्या समप्रमाणाच्या कमाल मर्यादेत राहतील याची दक्षता घेण्यात यावी. (नामांकित योजनेतर्गत प्रवेशित विद्यार्थी कमाल ५० टक्के : योजनेव्यतिरिक्त प्रवेशित इतर विद्यार्थी किमान ५० टक्के)

४. ज्या नामांकित संस्थेत अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांस प्रवेश देण्यात येणार आहे, त्या संस्थेबरोबर संबंधित प्रकल्प अधिकाऱ्यांनी करारनामा करावा. सदर करारामध्ये नामांकित योजनेतर्गत अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यात आलेल्या वर्गापासून इयत्ता १२ वी पर्यंत त्यांचे शिक्षण, आरोग्य, सुरक्षा, निवास, आहार व अन्य विहित सोयी सुविधा पुरविण्याबाबत व स्वतंत्र वर्ग न करण्याबाबत बाबींचा समावेश करण्यात यावा. तसेच नामांकित योजनेतर्गत निवड करण्यात आलेल्या सर्व नामांकित शाळांचे प्रत्येक वर्षी नवीन शैक्षणिक वर्ष सुरु होण्यापूर्वी योजनेकरीता विकसित करण्यात आलेल्या ऑनलाईन प्रणालीवर गुणांकन करण्यात येईल व आवश्यक विहित शैक्षणिक व निवासी सोयी सुविधा यामध्ये निवड करण्यात आलेल्या नामांकित शाळांमध्ये त्रुटी आढळून आल्यास किंवा विहित गुणांकनानुसार शाळा अपात्र ठरल्यास संबंधित शाळेची नामांकित योजनेतर्गतची मान्यता रद्द करून प्रवेशित करण्यात आलेले अनुसूचित जमातीचे विद्यार्थी इतरत्र समायोजित करण्यात येतील, याचा देखील करारनाम्यात समावेश करावा. नामांकित योजनेतर्गत निवड करण्यात आलेल्या शाळांमार्फत बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा अधिकार, अधिनियम, २००९ व त्याअंतर्गत केलेले व केले जाणारे सर्व नियमांची / तरतूदींची तसेच इयत्ता १ ली मध्ये शाळा प्रवेशासाठी बालकाच्या किमान वयाबाबत शिक्षण विभागाने निश्चित केलेल्या तरतूदीचे पालन करणे आवश्यक आहे.

५. नामांकित इंग्रजी शाळेत अनुसूचित जमातीचे विद्यार्थ्यांची प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण झाल्यानंतर प्रत्यक्षात प्रवेशित विद्यार्थी संख्येच्या प्रमाणात ऑनलाईन प्रणालीवर तयार होणाऱ्या देयकानुसार आयुक्त, आदिवासी विकास यांनी संबंधित शाळेस थेट ऑनलाईन प्रणालीमार्फत दोन टप्प्यात निधी वितरीत करावा. संबंधित शाळांना ऑनलाईन प्रणालीवर प्राप्त अंतीम गुणांकनानुसार निश्चित होणाऱ्या देय रकमेनुसार एकूण रकमेच्या ५० टक्के रक्कम प्रथम सत्राच्या सुरुवातीस वितरीत करण्यात यावी व उर्वरित ५० टक्के रक्कम दुसऱ्या सत्राच्या सुरुवातीला विद्यार्थ्यांच्या उपस्थितीबाबत खातरजमा करून माहे डिसेंबरमध्ये वितरीत करण्यात यावी.

६. सदर योजनेची अंमलबजावणी संबंधित प्रकल्प अधिकारी करतील तसेच अपर आयुक्त, आदिवासी विकास योजनेचे “पर्यवेक्षकीय अधिकारी” म्हणून व आयुक्त, आदिवासी विकास नाशिक हे “नियंत्रक अधिकारी” म्हणून जबाबदारी पार पाडतील.

७. सदर योजनेसाठी होणारा खर्च खालील लेखाशिर्षाखाली करण्यात यावा.

“मागणी क्र. टी-५

२२२५-अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती व इतर मागास वर्ग यांचे कल्याण-

पंचवार्षिक योजनेतर्गत योजना- जनजाती क्षेत्र उपयोजना-

०२ अनुसूचित जमातीचे कल्याण

७९६, जनजाती क्षेत्र उपयोजना-राज्य योजनांतर्गत योजना

(०२) जनजाती क्षेत्राबाहेरील उपयोजना

(०२) (२९) अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इंग्रजी माध्यमाच्या नामांकित शाळांमध्ये शिक्षण देणे.

(२२२५ सी-९९९) ३१ “सहायक अनुदाने (वेतनेतर)”

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२२०९२९११५१५४४९२४ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(उदय ग. गवस)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई,
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ३) मा. उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा. मंत्री (आदिवासी विकास) यांचे खाजगी सचिव,
- ५) अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ६) अपर मुख्य सचिव, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ७) सचिव, आदिवासी विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- ८) महालेखापाल-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता)/(लेखापरिक्षा), मुंबई / नागपूर,
- ९) आयुक्त, आदिवासी विकास आयुक्तालय, नाशिक,
- १०) अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे
- ११) सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प,
- १२) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
- १३) सर्व संबंधित संस्था/शाळा (संबंधित प्रकल्प अधिकारी यांच्यामार्फत),
- १४) निवड नस्ती (कार्या-१२).